

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 271/2019
04.12.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Новица Митић, адвокат из ..., против тужених ББ и ВВ, обојице из ..., које заступа пуномоћник Петроније Пауновић, адвокат из ..., ради својине и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 5115/2018 од 18.09.2018. године, у седници већа од 04.12.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 5115/2018 од 18.09.2018. године, па се предмет враћа истом суду на поновно одлучивање.

Образложење

Делимичном пресудом Основног суда у Лебану П 3204/13 од 27.06.2018. године, ставом 1. изреке, усвојен је прецизирани тужбени захтев тужиоца па је према туженима утврђено да је тужилац власник непокретности које су описане у том ставу изреке пресуде, те су тужени обавезани да тужиоцу то право признају и предају у државину и на коришћење исте непокретности, као и да се код Службе за катастар непокретности Лебане тужилац упише као власник наведених непокретности по основу пресуде. Ставом 2. изреке, одбијен је прецизирани тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди према туженима да је тужилац власник непокретности које су описане у том ставу изреке пресуде као неоснован. Ставом 3. изреке, је одређено да ће се о захтеву за накнаду штете као и трошковима поступка одлучити накнадном одлуком.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 5115/2018 од 18.09.2018. године, преиначена је делимична пресуда Основног суда у Лебану П 3204/13 од 27.06.2018. године у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се према туженима утврди да је тужилац власник непокретности наведених у изреци пресуде, те да се обавезу тужени да тужиоцу то право признају и непокретности предају у државину, као и да му омогуће упис власништва над тим непокретностима код Службе за катастар непокретности Лебане.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу чл. 408. и 403. став 2. тачка 2. ЗПП ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 55/14 и 87/18), Врховни касациони суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је од свог покојног оца ГГ наследио одређене катастарске парцеле по решењу Општинског суда у Лебану О 500/08 од 21.07.2008. године међу којим парцелама нису овде спорне непокретности јер су исте биле уписане у поседовном листу као власништво покојног ДД, оца тужених. У поступку, вештачењем је утврђено да су спорне парцеле ..., ... и део кп. број ... настале од кп. број ... која је била у власништву ЂЂ, претка тужиоца и која је била предмет поступка за расправљање заоставштине сада покојног ЂЂ и физичке деобе његових наследника, а да је преостали део кп. број ... настао од кп. број ... која је била у власништву ЕЕ претка тужених, док је кп. број ... настала од кп. број ... и дела кп. број ... с тим што је за парцелу ... од које је настао спорни део кп. број ... утврђено да је била уписана у поседован лист број ... КО ... на име добро села ..., док је власник кп. број ... ЕЕ. Мере и границе спорних непокретности, а како је то описано у изреци првостепене пресуде утврђене су вештачењем у поступку на основу исказа странака и сведока. Парцеле ..., ..., ... и ... су формиране у време аеро снимања које је обављено 1965. године и тада су, после јавног излагања и потписа азбучног регистра од стране заинтересованих лица уписане на ЕЕ из ... који је правни претходник тужених. Заоставштина од ЕЕ је расправљена наследним решењем и данас се непокретности воде на име ДД који је правни претходник овде тужених.

Код напред утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да су спорне непокретности погрешно приликом авио-премера уписане на ЕЕ који је правни претходник тужених. Такав упис не може да представља ваљан правни основ за стицање својине на непокретностима па је због тога и усвојен тужбени захтев тужилаца.

Међутим, другостепени суд сматра да су спорне непокретности формиране у време аероснимања које је обављено 1965. године и да су оне тада уписане на ДД ЕЕ, те да се тако и сада воде у катастру. Након аерофотогеометријског снимања обављено је излагање резултата премера на јавни увид после чега је извршен упис при чему су се правни претходници овде странака сложили са подацима тако обављеног премера. По мишљењу другостепеног суда, правни претходник тужених је право својине на спорним непокретностима стекао у поступку пред надлежним органом што представља оригинарни начин стицања својине по основу акта надлежног органа на основу чега је извршен упис у катастар непокретности. Поступак је могао бити оспораван пред надлежним органом путем жалбе правних претходника тужиоца. Тужилац је био дужан да у поступку докаже да је његов правни претходник оспоравао упис извршен на описани начин, па с обзиром да он то у поступку није урадио, а имајући у виду све напред наведено другостепени суд је закључио да тужилац није власник спорних непокретности, па је због тога преиначена првостепена пресуда и тужиочев тужбени захтев одбијен као неоснован.

Овакав закључак другостепеног суда се за сада не може прихватити као правилан јер је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Према чињеничном стању како је утврђено у првостепеном поступку, до аероснимања 1965. године власник спорних непокретности је био ЂЂ, правни претходник тужиоца. У то време, на основу Закона о неважности правних прописа донетих пре 06. априла 1961. године и за време непријатељске окупације ("Службени лист ФНРЈ" бр. 86/46) примењивала су се правна правила Грађанског законика за Књажевину Србију од 25. марта 1844. године. Према правном правилу из Параграфа 225 и 226 "да ко постане господар какве ствари, мора је себи законито прибавити а за свако законито прибављање ствари једне иште се пуноважан основ и законит начин". Из наведених одредаба произилази да је ранији власник ЂЂ могао изгубити право својине на спорним непокретностима, односно правни претходник тужених стећи такво право само уколико за то постоји пуноважан основ односно ако се то ради на законит начин. Другостепени суд налази да је такав основ у конкретном случају аероснимање и на основу њега упис података у катастар непокретности. Међутим, такав правни став другостепеног суда није прихватљив јер је аероснимање било само техничка мера ради успостављања катастра непокретности. Према Основном закону о премеру и катастру земљишта ("Службени лист СФРЈ" број 15/65) који се примењивао у време аероснимања, катастар земљишта служи за привредне, управне и статистичке сврхе, за израду земљишних књига као основа за утврђивање катастарског прихода и за друге потребе државних органа, организација и грађана. Дакле, катастар земљишта по том закону није био доказ о својини већ је могао евентуално служити само за установљење земљишних књига које би имале такав значај. Стоји чињеница коју помиње другостепени суд, а која је иначе прописана чланом 10. Основног закона да на податке премера заинтересована лица могу ставити приговор у одређеном року. Међутим, такав приговор и тај управни поступак који се води има само значај правилног уписа података у катастар непокретности, а он ни у ком случају не спречава заинтересована лица да у парничном поступку утврђују чињенице везане за право својине на спорним непокретностима. На такав закључак упућује и члан 12. став 2. тог закона по којима судови и други органи који решавају о променама корисника, сопственика и плодоуживалаца земљишта дужни су акте којима решавају тим променама доставити општинском органу надлежном за геодетске послове. Дакле, суд може о праву сопственика одлучивати у парничном поступку при чему је одлука која се донесе у том поступку основ за не само упис нових података у катастар непокретности него и за решавање стварноправних односа у вези спорних непокретности. То значи да чињеница што су правни претходници тужиоца пропустили да у управном поступку ставе примедбе на упис на основу извршеног аероснимања не спречава тужиоца да у парници доказује право својине на спорним непокретностима, а у складу са материјалноправним прописима који су важили у то време.

С обзиром да је другостепени суд сматрао да је пропуштањем рока за оспоравање уписа у катастар тужилац изгубио право да доказује својину, то другостепени суд и није ценио разлоге првостепеног суда у вези стицања односно престанка права својине на спорним непокретностима, због чега је другостепена одлука морала бити укинута на основу члана 416. став 1. ЗПП.

У поновном поступку, другостепени суд ће имати у виду све што је напред наведено, па ће правилно применити материјално право и након тога донети на закону засновану одлуку.

**Председник већа-судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић